

Korku normaldir, herkes korkar. Paranoya ise korkunun mantığı devreden çıkaracak kadar yükselmesi sonucu ortaya çıkar denilebilir. Korkusu paranoya düzeyine yükselene mantıklı bir şey anlatamazsınız ve korkusunu azaltabilmek için her türlü saçmalığı yapabilir.

Tito'nun biyografisini bitirince 1930'lu yılların SSCB'sini düşünüyorsunuz. Tito'nun ikinci eşi, bir Alman komünisti, Komüntern'de çalışıyor ve Moskova'da Alman casusu olmaktan suçlu bulunup infaz ediliyor. Çok sayıda Alman komünisti ve başka ülkelerden gelenler de aynı sonu paylaşıyor. Bunların önemli bölümü Kruşçev döneminde rehabilite ediliyor.

Yıllar önce Zwischen Gestapo und NKWD adlı ince bir kitap okumuştum. NKWD, SSCB'de İçişleri Bakanlığı'nın kısaltılmışıdır. Gestapo ile NKWD arasında kalmış Alman komünistlerini anlatıyordu. Hitler'in iktidara gelmesinden sonra bu kişiler SSCB'ye gitmek zorunda kalıyorlar ve orada da "Alman casusu" suçlamasıyla karşılaşıyorlar.

Dönemin şartlarına bakıldığında saçmalığa varan her yerde casus aramak tutkusu anlaşılabilir değildir.

1920'li ve 1930'lu yıllarda komünistler Avrupa'da faşistlerle mücadeleyi kaybediyorlar. Faşistler önce İtalya'da iktidara geliyorlar, ardından Almanya'da... Naziler SBKP'den sonra en güçlü komünist partisini, Almanya Komünist Partisi'ni yenerek iktidara geliyorlar. İspanya iç savaşını da faşistler kazanıyor. Bu arada değişik ülkelerde faşist darbeler oluyor veya mevcut yönetimler Nazi Almanya'sı ile işbirliğine yöneliyor. Romanya, Bulgaristan, Yugoslavya bunlar arasındadır...

Avrupa'nın değişik ülkelerinde yıllardan beri Alman azınlık yaşıyor. Naziler her ülkeyi işgal ettiklerinde bu azınlık tarafından sevgi ve destekle karşılanıyor. Bu azınlıktan direnişçilere katılan çok azdır.

Rusya'da da Çariçe Katerina döneminden beri Alman azınlık yaşamaktadır.

NKWD o dönemde olağanüstü yetkilere sahip bir örgüttür. İstedikini gözaltına alabilir, sorgulayabilir, mahkeme kararı olmaksızın idam cezası verebilir ve hemen infaz edebilir.

Dönemin NKWD başkanı şöyle diyor: Komünist partisi üyesi olmak Alman casusları için iyi bir sızma yoludur. O dönemde önemli sektörlerde çalışan bütün Almanlar işten çıkarılıyor.

Tito da Komüntern çalışanı olarak aynı sorguyu yaşıyor ama tutuklanmadan çünkü Komüntern Genel Sekreteri Dimitrov Tito'yu tutuyor. Eşini kurtaramıyor ama Tito'nun kurtulmasında Dimitrov'un desteği –derecesini ölçmek mümkün olmasa bile- önemli rol oynuyor denilebilir.

Yıldırım savaşı yürüten ve ülkeleri hızla işgal eden Nazi ordusunun yanı sıra girdikleri her ülkede yaşayan Alman azınlıktan gördükleri büyük destek ülke yönetimlerinde ister istemez büyük korku hatta paranoya yaratıyor.

Bu durum her yerde Alman casusu aramayı ve infazları haklı çıkarmaz ama dönemin şartlarını da görmek gerekir.

Moskova'da bulunan Yugoslavya Komünist Partisi merkez yöneticilerinden birkaçı da casus oldukları gerekçesiyle infaz ediliyorlar. Dimitrov'un desteği olmasaydı Tito biraz zor kurtulurdu denilebilir.

Tito'nun ilk eşinden bir oğlu var. Tito hapse giriyor, eşi bu arada Komüntern'de çalışmak üzere Moskova'ya gidiyor. Başkasıyla birlikte oluyor ve çocukla da ilgilenmiyor. Tito hapisten çıkıp Komüntern'de çalışmaya başlayınca oğlunu Moskova'da bir yetiştirme yurdunda bulup yanına alıyor. Alman olan ikinci eşi çocukla ilgileniyor, Tito ise Komüntern'in Balkanlardaki önemli isimlerinden birisi olduğu için işi çok fazladır.

Kadın çok konuşan ve gizliliğe dikkat etmeyen birisi ve NKWD'nin dikkatini çekiyor. Tito da

sorgusunda kadına olan güvenini oğluyla ilgilenmesiyle gerekçelendiriyor ve davranışları konusunda yeterince uyarıcı olmadığını da kabul ediyor.

Kruşçev döneminde Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde devlet görevinde bulunan ilk eşinin başvurusu üzerine kadının itibarı iade ediliyor.

Tito devlet başkanı olduktan sonra yaptığı üçüncü evliliğinde oğlunu yanına alıyor.

Tito biyografisinin yazarı olan kadın, "Genç ve güzel bir Sırp kadın –partizan savaşında yer almış- kendisinden 32 yaş büyük bir adamla neden evlenir" diye soruyor, cevap vermiyor; vermesi de gerekmiyor zaten...

Yugoslavya kurulduktan sonra Tito ile Dimitrov'un arası açılıyor çünkü Tito, Stalin'in çizgisine bağımlı olmayı kabul etmiyor. Bükreş'te yapılan sosyalist ülkelerin partileri toplantısına katılması için çağrı yapılıyor ama gitmiyor. Gitseydi oradan sağ çıkamayacağını biliyor. Bazı komünist partileri tarafından zaten "ABD ajanı" olarak ilan edilmiş durumdaydı. Kısa bir yargılama ve sonra ne olacağı biliniyor.

Bunlar bir inceleme kitabında anlatılmaz, bu nedenle burada yazıyorum.